

Kaj je novega povedal general Veljko Kadijević?

Ob izidu njegove zadnje knjige Protiudar – moj pogled na razpad Jugoslavije

Pripravil Marijan F. Kranjc

6. nadaljevanje

Druga faza razbijanja SFRJ in ZRJ – general Kadijević neuspešni svetovalec Slobodana Miloševića

Slobodan Milošević - Slobo

Preskočil bom predhodna dva poglavja¹ in se pretežno zadržal na IX. poglavju z naslovom **Druga, zaključna faza razbijanja SFRJ – razbijanja ZRJ.**

Namreč, v tem poglavju je posebno zanimivo dvoje. Prvič, doslej se je zdelo nekako logično, da se je druga in zaključna faza razbijanja SFRJ začela dejansko z razbijanjem nove državne tvorbe iz ostanka druge Jugoslavije – ZRJ oz. 24. marca 1999 z napadom Nata na ZRJ!

General Kadijević pa je mejo pomaknil nazaj, saj smatra, da se je ta **druga in zaključna** faza dejansko začela z njegovim »umikom z dolžnosti zveznega sekretarja za ljudsko« (str. 253), torej, v **začetku 1992** (8. Januarja 1992)! V nadaljevanju še dodaja, da se je realizacija »celovitega **II. faze** celovitega in enotnega **načrta razbijanja Jugoslavije začenja s**

¹ V VII. poglavju je z naslovom **Kritike**, je general Kadijević, med mnogimi kritike njegove vloge in prve knjige, poimensko imenoval samo polkovnika **Ljubodraga Stojadinovića**, novinarja in urednika Narodne armije in prof. dr. **Radovana Radinovića**, generalpod-polkovnika, načelnika Centra za strateške študije, teoretika in pisca mnogih doktrinarnih del (Bitka v prostoru), tudi mojega mentorja za generalsko nalogo o spopadu nizke intenzivnosti. Nadalje je še samo Borisavu **Joviću** očital številne »polresnice«, Stjepanu **Mesiću** pa tudi dejansko »razbijanje« Jugoslavije..

prenosom težišča državljske vojne iz Hrvaške v Bosno in Hercegovino» (str. 256).

In zatem prvič odkriva, da v tem obdobju do leta 1999 svetoval Slobodanu Miloševiću z željo, da »pomagam svoji domovini, ne pa Slobodanu Miloševiću« (str. 258).

General Kadijević nam odkriva, da je sedemkrat svetoval Miloševiću, predsedniku Srbije oz ZRJ, zato na kratko predstavljam vsako posebej.

November 1994:

Osebno posredoval Miloševiću novo oceno situacije: v Bosni je nastala hrvaško-muslimanska koalicija, Jelcin je proti Srbiji, zahodnjaki želijo združiti Srbe, zrušiti režim Miloševića in **razbiti ZRJ**.

Zato je nuno: ne dovoliti razbijanje republike Srbske in vztrajati za mirno reševanje sporov. Okrepiti ekonomsko reformo in okrepiti vojsko ZRJ. Republika Srbska lahko samo sodeluje s hrvaško-muslimansko koalicijo, z ZRJ pa nadaljevati proces **državnega združevanja**. Z Jelcinom ne sodelovati.

Februar 1995:

Dodatna ocena: Če Srbija prizna Bosno in Hercegovino kot samostojno državo, se s tem **odpoveduje Srbov prek Drine** (v BiH). **Policija** je prevladala vojsko, kar je napačno: kdor nima vojske, je obsojen na propadanje. Načelnik GŠ Vojske ZRJ, **general Perišić**² in poveljnik v republik Srbski, **general Mrkšić**³, sta sovražnika režima.

Predlog ukrepov: pripraviti se za **dolgotrajno** borbo in zato okrepiti notranjo stabilnost države. Okrepiti vojsko in **zamenjati** načelnika GŠ.

Ne zanemariti vojaško industrijo in vojno-tehnične inštitute.

20. maj 1995:

Prek Jovića posredoval Miloševiću elemente vojaško-strateške ocene: da bi obvladali Balkanom, je potrebno razbiti vsako obliko jugoslovanske države, posebno **preprečiti idejo** »vsi Srbi v eni državi«. Sledi strategija počasnega **izčrpavanja**. Zato bodo okrepili hrvaško in muslimansko vojsko, Miloševića pa je potrebno **kompromitirati** s sankcijami in grožnjami vse do kapitulacije.

Nasprotnik **ne bo žrtvoval** svoje vojake, zato krepiti hrvaško in muslimansko vojsko. Ameriki sledi še samo Nemčija. Nevarnost je razdora v ZRJ, ker se **ruši** ideja »vsi Srbi v eni državi«! Srbska krajina je že politično razbita. Stanje v vseh treh (srbskih) vojskah je **problematično**. General **Perišić** še vedno ni zamenjan. Vojska **Republike Srbske** je

² Momčilo Perišić, generalpolkovnik, načelnik GŠ VZRJ, v Haagu obsojen na 27 let zapora.

³ Mile Mrkšić, generalpodpolkovnik, poveljnik gardne brigade JLA b bitki za Vukovar, nazadnje poveljnik Vojske Republike Srbske, v Haagu obsojen na 20 zapora.

popolnoma teritorializirana in nima nobene večje enote. Vojska **Srbske krajine** je razbita zaradi političnih sporov. »Vancetov« načrt je **propadel**.

Da bi preprečili dalje razpad ZRJ, se je potrebno vrniti k enotnemu nacionalnemu cilju! To pomeni: **zavrni priznanje** Bosne in Hercegovine ter Hrvaške vse dokler se Srbom ne prizna pravica do samoopredelitve. Okrepiti vojsko in **poraziti muslimansko** vojsko v BiH. Dosledno braniti »Vancetov« načrt na Hrvaškem.

25. avgusta 1995:

Ker je general Kadrijević videl, da Milošević ni sprejel njegovih nasvetov in predlogov, a obenem mu je **onemogočen** tudi telefonski stik, mu je 25. avgusta 1995 poslal osebno **pismo**, ki se začne takole:

»Slobodane,

pišem Ti zato, ker so vsi moji poskusi, da Ti telefoniram, ostali brezuspešni, Jaz sem bil proti Tebi vedno korekten, Zato sem zelo presenečen, da se nisem uspel s Teboj pogovoriti prek telefona. Če si ocenil, da so sicer bolj redki stiki z menoj nekoristni ali celo škodljivi, sem vsaj pričakoval, da mi to poveš osebno«.

Zatem je general Kadrijević Miloševiću ponudil sodelovanje na dveh točkah: na ocenjevanju sovražnika in urejevanju razmer v vseh treh srbskih vojskah. Na koncu je pismo zaključil takole:

»O teh dveh vprašanjih sem pred tremi meseci nameraval Tebi sporočiti svoje ocene in predloge. Žal, do tega ni prišlo. Da ni vprašanje glede »naknadne pameti«, ki jo je v teh časih na pretek, ve dobro Bora Jović, kateremu sem tedaj razložil svoje ocene, a o vojski sem samo namignil, ker sem hotel to povedati samo Tebi. Veljko.«(str. 270).

General Kadrijević je sedaj tudi razložil nekatere svoje ocene in predloge. Najbolj ga je seveda čudilo, da Milošević še vedno naseda ameriški (Clintonovi) »pohvali«, da je **»ključni človek za mir na Balkanu«**, podobno, kakor so nekoč trdili za Gorbačova, dokler je sodeloval pri razbijanju ZSSR, potem pa so ga nadomestili z bolj poslušnim Jelcinom! Pri tem naj bi glavno vlogo igrala **Mira, soproga**

Milošević, ki je vodila tudi gibanje »Jul«. Zahod naj bi načrtoval **postopne poraze Srbov** – najprej na Hrvaškem, potem v Bosni in nazadnje napad na samo Srbijo. Pri tem naj bi pomagali, namesto Slovencev in Hrvatov, **Šiptarji, Muslimani in Madžari!** Zato je predlagal, da je potrebno za vsako ceno ohraniti republiko Srbsko in Slavonijo, v Bosni odločno poraziti **hrvaško** vojsko, a za načelnika GŠ postaviti generalpodpolkovnika **Simonovića**⁴ in reaktivirati nekaj sposobnih generalov JLA.

⁴ Generalpodpolkovnik Dragoljub Simonović, pomočnik načelnika GŠ Vojske ZRJ, moj znanec iz ŠRO v Bileći in VA JLA Beograd (z drugim priimkom – Denčić), prvi v rangu 9. razreda VA JLA, 1956

December 1995:

Ker Milošević ni upošteval nobenega od predlogov iz avgusta, je general Kadijević ocenil, da je politika Miloševića pogubna, da je politično delovanje prepustil soprogi **Miri Marković Milošević**, kakor tudi, da je Šešelj prevzel »nacionalno zastavo« v Srbiji (str. 272).

Zato je general Kadijević predlagal naslednje ukrepe:

- Ker so Američani zelo občutljivi na poraze in izgube svojih vojakov, so njihove enote v Bosni »**cilj glavnega udara vseh srbskih sil**« (str. 273).
- Milošević mora z javnim nastopom prevzeti »**vlogo liderja** za srbske nacionalne interese«, katero mu je prevzel **Šešelj**⁵.
- Milošević se mora osebno izboriti, da **zmaga** na predsedniških volitvah, s tem, da **onemogoči** javno delovanje svoje soproge Mire.
- V **Bosni** pokazati **Američanom** »**rdečo črto**«, začeti borbo na »**življenje in smrt**« in v tem smislu angažirati »**vse strateške** rezerve – politične in vojaške« (str. 273).

16. januar 1997:

Ker je realiziran samo manjši del prej predlaganih ukrepov, je general Kadijević zaprosil za sestanek z Miloševićem, ki ga je sprejel v svoji rezidenci. **Soglašal je z vsemi predlogi**, edino ni omenil Kadijevićev predlog, da omeji javno delovanje svoje soproge Mire Marković. Ker pa ni delal zapiskov, mu je general Kadijević še isti dan poslal pisni koncept, ki je vseboval naslednje ocene in ukrepe:

- Glavni nosilec razbijanje Jugoslavije so **ZDA**, ki delujejo za račun Nemčije. To naj bi dokazal tudi ruski akademik Volkov.
- Osnovni cilji so ostali **isti**, s tem, da bi na kraju razbili Srbijo, razdelili Srbe in vrgli Miloševićev režim.
- Napake notranje politike, ki so omogočile prevlado »**pete kolone**«, kakor tudi napačne povezave z **gibanjem** »**Jul**«, ki ga vodi Mira Marković Milošević. Njeno delovanje omejiti, pospešiti pa ekonomsko reformo.
- Potrebno je, da se Milošević ponovno angažira na **nacionalnem** programu, **ne pa jugoslovanskem ali socialističnem** (str. 277)!
- Vse tri srbske vojske so v slabem stanju, zato je potrebno na čelne položaje postaviti politično zanesljive generale.
- In zadnji nasvet: »**Ne smeš dovoliti, da Srbija poče brez Tebe, kakor je počila SFRJ brez Tita, pa četudi okoliščine niso iste**«. (str. 278).

⁵ Vojislav Šešelj, radikalni nacionalistični srbski lider, nedavno obsojen v Den Haagu na 28 let zapora

General Kadijević je zatem resignirano ugotovil, da je edina resna posledica zadnjega »svetovanja«, da ga Milošević nikdar ni več poklical in prosil za nasvet. Vzrok je menda ravno sugestija glede ravnanja soproge Mire Marković.

Zato general Kadijević zaključuje: »Jaz nisem niti tedaj niti prej **pomagal Miloševiću** zaradi njega, temveč zaradi **narodov interesa in Jugoslavije**, posebno še **srbskega** naroda kateremu pripadam, a kateri je najbolj **ogrožen** od vseh narodov Jugoslavije« (str. 279).

Da je pravilno ocenjeval ameriški načrt o razbijanju SFRJ oz. ZRJ, general Kadijević citira »diktat« ameriškega odpravnika poslov, ki je **februarja 1997** v Nišu navedel naslednje pogoje za umik t. i. »sankcij«, in sicer:

- popolno in brezpogojno **sodelovanje s haškim sodiščem**, kamor so privedli in sodili tudi Miloševiću (umrl v zaporu),
- popolno **izvajanje Daytonskega** sporazuma, kar pomeni tudi distanciranje od Srbov v BiH,
- popolna **demokratizacija Srbije**, kar pomeni, da oblast prevzamejo ameriške sluge,
- rešitev »**kosovskega vprašanja**«, kar pomeni izdvajanja Kosova in Metohije iz Srbije in ustanovitev Republike Kosovo ter zatem združitev z Albanijo.

Zaradi vsega tega je general Kadijević ocenjeval, da je potrebno v takšni situaciji usmeriti glavni udarec **ne proti Nemčiji**, temveč proti ZDA oz. **ameriški vojski v Bosni**, češ, da »nobena ameriška administracija **ne bi mogla žrtvovati niti 100 vojakov** na Balkanu in ostati na oblasti« (str. 280).

5. avgust 1999:

Čeprav se je zavedal, da je Milošević zavestno zavračal njegove nasvete in predloge, general Kadijević navaja, da je prednje navedel bolj zaradi osebne satisfakcije.

Zato je avgusta 1999 še v zadnjem pismo opozoril Miloševića, naj ne posluša »neumne svetovalce« kot je generalmajor **Vuk Obradović**⁶ ali pa generalmajor **Nedeljko Bošković**⁷, obveščevalno indiciran kot ameriški agent ter nazadnje generalpolkovnik **Momčilo Perišić**, načelnik GŠ ZRJ kot največji »odpadnik« JLA.

⁶ Dr. Vuk Obradović, polkovnik, tudi na službi v Postojni, je bil kot načelnik kabineta Zslo generala Kadijevića povišan v čin generalmajorja kot najmlajši in najbolj perspektiven general JLA. Po 1992 je upokojen in se opredelil za politično kariero.

⁷ Nedeljko Bošković - Neđo, polkovnik JLA, je po prihodu Milana Panića iz ZDA postavljen za načelnika Varnostne uprave Zslo in povišan v čin generalmajorja, s tem, da je načelnik te Uprave, generalmajor Aleksander Vasiljević zamenjan in zaprt. Oba sta bila tudi moja znanca.

Seveda Milošević ni upošteval niti tega zadnjega, sedmega, nasveta, pa je general Kadijević zaključil, da je vseeno v svojih ocenah imel popolnoma prav, pa je zato koz **glavni zaključek** navedel naslednje:

»**SFRJ se objektivno ni mogla ohraniti kot enotna država** predvsem zaradi tega, ker **neki narodi Jugoslavije niso hoteli živeti v tej skupni državi**. Nasprotno temu, **ZRJ**, katera bi vključevala **celoten srbski narod**, je imela **realne možnosti** za obstanek pa čeprav je nazadnje razbita in **uničena**« (str. 285).

Nazadnje je general Kadijević nekako vizionarsko napovedal, da njegove analize in zgodovinske izkušnje vodijo k zaključku, da se vsaka nasilna »**okupacija ob prvi zgodovinski priliki zlomi**«, ker gre za nekakšno »**tempirano mino**«, ki vedno »**eksplodira**« (str. 285), posledice pa so boljše ali slabše od okupacije!